

Pripajanje i spajanje društva s ograničenom odgovornošću

Vrban, Fran Lobel

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:047135>

Rights / Prava: [In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-04**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Katedra za trgovačko pravo i pravo društava

Fran Lobel Vrban

PRIPAJANJE I SPAJANJE DRUŠTVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

Diplomski rad

Mentor: izv. prof. dr. sc. Antun Bilić

Zagreb, rujan 2024.

Izjava o izvornosti

Ja, Fran Lobel Vrban, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor diplomskog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristio drugim izvorima od onih navedenih u radu.

Fran Lobel Vrban, v.r

SAŽETAK

U radu se predstavlja pravni okvir pripajanja i spajanja kao statusnih promjena društava s ograničenom odgovornošću. Izlaže se općenito o statusnim promjenama trgovačkih društava, njihovim pravnim posljedicama i gospodarskim razlozima. Kroz pregled potrebnih koraka za uspješno provođenje tih statusnih promjena se prikazuje detaljna analiza postupka pripajanja i spajanja društava s ograničenom odgovornošću s drugim takvim društvom.

Ključne riječi: pripajanje, spajanje, statusne promjene, ugovor o pripajanju, društvo s ograničenom odgovornošću

Sadržaj

1	UVOD	1
2	STATUSNE PROMJENE.....	1
2.1	Razlikovanje statusnih i drugih promjena trgovačkih društava	1
2.2	Statusne promjene regulirane ZTD-om.....	2
2.3	Gospodarski razlozi provođenja statusnih promjena	3
3	PRIPAJANJE DRUŠTVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU DRUGOM TAKVOM DRUŠTVU.....	4
3.1	Ugovor o pripajanju	5
3.1.1	Sadržaj ugovora o pripajanju	5
3.2	Odluke skupštine društva koja sudjeluju u pripajanju	8
3.2.1	Prava članova društava.....	9
3.3	Povećanje temeljnog kapitala radi provođenja pripajanja	11
3.4	Upis pripajanja u sudski registar	12
3.5	Pravni učinci pripajnja	14
3.6	Zaštita članova i vjerovnika društva	16
4	SPAJANJE DRUŠTAVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU.....	18
4.1	Pravne posljedice spajanja društava s ograničenom odgovornošću.....	19
5	ZAKLJUČAK	21
	POPIS LITERATURE	22

1 UVOD

Pripajanja i spajanja predstavljaju značajne statusne promjene u gospodarskom poslovanju te su u zakonodavstvu Republike Hrvatske regulirane u Zakonu o trgovačkim društvima. Pripajanja i spajanja su složeni pravni postupci koji značajno utječu na strukturu društava, poslovne aktivnosti, zaposlenike, članove, kao i na cjelokupno tržište na kojem društva posluju. Društva s ograničenom odgovornošću definiraju se kao trgovačka društva kapitala u koje članovi ulažu uloge s kojima sudjeluju u unaprijed dogovorenom temeljnom kapitalu te na temelju toga stječu članska prava, utjelovljena u poslovnim uvjetima.¹

U radu se najprije izlažu općenite informacije o statusnim promjenama trgovačkih društava i gospodarskim motivima koji stoje iza odluka o poslovanju koje društvo donosi. Nadalje se detaljno obrađuju pripajanja društava s ograničenom odgovornošću drugom društvu s ograničenom odgovornošću. Također, obrađuju se spajanje društava s ograničenom odgovornošću i pravne posljedice takvih spajanja. U konačnici se iznosi rekapitulacija i zaključak o zakonskom uređenju pripajanja i spajanja u hrvatskom zakonodavstvu.

2 STATUSNE PROMJENE

2.1 Razlikovanje statusnih i drugih promjena trgovačkih društava

Pripajanja i spajanja društava s ograničenom odgovornošću pripadaju statusnim promjenama društva koje predstavljaju pravne promjene nakon kojih se društvo, s obzirom na obilježja prije promjena, više ne može smatrati istim društvom.² Statusne promjene u hrvatskom pravnom sustavu su regulirane isključivo Zakonom o trgovačkim društvima (dalje u tekstu: ZTD).³ Svako društvo ima pravo u bilo kojem trenutku svoga postojanja samostalno odlučiti hoće li pristupiti postupku statusne promjene. Pritom takvu odluku donosi u skladu sa zakonski reguliranim višestupanjskim postupkom. Statusne promjene imaju različite posljedice na odnos društva prema trećim osobama s obzirom na prava, obveze i odgovornost društva prema tome o kojoj je promjeni riječ. Pritom je uvijek, a posebno u slučajevima

¹ Petrović, S.; Ceronja, P.: *Osnove prava društava*, Zagreb, 2019., str. 187.

² Barbić, Jakša: *Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak I.*, Zagreb, 2020., str. 1637.

³ Zakon o trgovačkim društvima, Narodne novine br. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, 18/23, 130/23

jednostranih statusnih promjena, potrebno poštivati načelo zaštite treće strane koja ne smije biti oštećena promjenom u pravnom odnosu.⁴

Osim ZTD-om, statusne promjene društava koja obavljaju određene djelatnosti reguliraju se i zakonima koji uređuju te specifične djelatnosti. Pri provođenju statusnih promjena tih društava, važno je uzeti u obzir i ove posebne propise. Često je potrebno dobiti odobrenje nadležnog nadzornog tijela, a neki od tih zakona detaljnije uređuju određena pitanja vezana za statusne promjene. To je posebno slučaj s pravnim uređenjem statusnih promjena kreditnih institucija⁵ i društava za osiguranje⁶. Najviše se uređuje statusna promjena pripajanja, dok se o ostalim statusnim promjenama može naći samo pokoja odredba.

Korištenjem različitih pravnih instituta koje mijenjaju strukturu imovine ili strukturu imatelja poslovnih udjela bi se mogao postići sličan učinak kao nekim statusnim promjenama, takve promjene ne utječu na prava i odgovornosti društva koje ih provodi. U takvim slučajevima, promjene su moguće samo u skladu s općim pravilima obveznog prava.⁷ Primjerice, moguće je da pojedino društvo stječe udjele u drugim društvima ili da proda vlastite udjele. Društvo ostaje nepromijenjeno u pogledu pravnog statusa jer navedene promjene imaju posljedice na strukturu društva, ali ne i pravni status društva.⁸ Nadalje, statusnu promjenu ne predstavlja niti ulaženje društva u koncern ni stvaranje koncerna jer postojanje odnosa vladajućeg i ovisnog društva nije pretpostavka za statusnu promjenu.⁹ Također, promjene u tvrtci, sjedištu, predmetu poslovanja, organima ili povećanje i smanjenje temeljnog kapitala ne dovode do statusne promjene društva.

2.2 Statusne promjene regulirane ZTD-om

Zakon o trgovačkim društvima propisuje:

1. pripajanje trgovačkih društava

⁴ Barbić, *op. cit.* (bilj. 2.), str. 1639.

⁵ Zakon o kreditnim institucijama, Narodne novine br. 159/13, 19/15, 102/15, 15/18, 70/19, 47/20, 146/20, 151/22, čl. 63.

⁶ Zakon o osiguranju, Narodne novine br. 30/15, 112/18, 63/20, 133/20, 151/22, čl. 48. i 49.

⁷ Zakon o obveznim odnosima, Narodne novine br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22, 155/23

⁸ Barbić, *op. cit.* (bilj. 2.), str. 1638.

⁹ Zakon o trgovačkim društvima, *op. cit.* (bilj. 3), čl. 476.: „Ako se vladajuće i jedno ili više ovisnih društava objedine jedinstvenim vođenjem od strane vladajućega društva, ona čine koncern, a pojedinačna društva su društva koncerna. Smatra se da su jedinstvenim vodstvom objedinjena društva među kojima je skopljen ugovor o vođenju poslova društva (čl. 479.) ili od kojih se jedno društvo priključuje drugome (čl. 503.). Pretpostavlja se da ovisno i vladajuće društvo čine koncern.”

2. spajanje trgovačkih društava
3. podjelu trgovačkih društava
4. preoblikovanje društva u neko drugo društvo
5. prekogranična pripajanja i spajanja društava

Zakonsko uređenje statusnih promjena omogućuje jednostavnije prestrukturiranje umjesto složenih i dugotrajnih postupaka likvidacije i osnivanja društva. Također, omogućuje i prijenos dijela ili čak cjelokupne imovine jednog društva na drugo. Pritom se likvidacija društva ne provodi kada društvo prestaje postojati kao pravna osoba putem statusne promjene, nego u tom slučaju dolazi do gospodarskog nastavljanja društva u jednom ili više drugih društava. Pritom dioničari nastavljaju svoje članstvo, ali u promijenjenoj članskoj strukturi.¹⁰

U skladu s okolnostima, moguće je kombinirati više statusnih promjena, poput pripajanja zajedno s preoblikovanjem, gdje se dioničko društvo preoblikuje u društvo s ograničenom odgovornošću i pripaja ga drugom društvu s ograničenom odgovornošću.¹¹ Pri tome valja poduzeti radnje koje su propisane za obje statusne promjene, pa se stoga Zakonom u tim slučajevima kombiniranja statusnih promjena uređuje koje odredbe od onih kojima se uređuju obje statusne promjene valja primjeniti i kako. Ovisno o tome koji se slučajevi statusnih promjena kombiniraju, nastat će i njihovi učinci propisani Zakonom.¹²

2.3 Gospodarski razlozi provođenja statusnih promjena

Statusne promjene se mogu koristiti kao alat gospodarskog restrukturiranja društva u više društava radi olakšanog djelovanja na tržištu i diverzifikacije poslovanja.¹³ Pripajanje ili spajanje kao posljedicu mogu imati stvaranje jačeg gospodarskog subjekta, i to posebno nakon stjecanja većinskog udjela u više društava.¹⁴ Osim toga, mogu se koristiti radi formiranja ili ukidanja holdinga, iskorištavanja poreznih pogodnosti ili preoblikovanja radi prelaska iz složenog oblika društva u jednostavniji.¹⁵

¹⁰ Barbić, *op. cit.* (bilj. 2), str. 1639.

¹¹ *Ibid.*, str. 1640.

¹² Zakon o trgovačkim društvima, *op. cit.* (bilj. 3), Glava VII.

¹³ Barbić, *op. cit.* (bilj. 2), str. 1640.

¹⁴ Filipović, D.; Vrankić, I.; Mišanović, D.: *Theoretical Overview Of Microeconomic Aspects Of Mergers And Acquisitions*, Journal of Economic and Social Development, Vol 1, No 2, str. 23.

¹⁵ Barbić, *op. cit.*, (bilj. 2), str. 1640.

U slučaju statusnih promjena koje uključuju prijenos poduzeća društva (pripajanje drugom društvu i spajanje društava) ili dijela njegovog poslovanja (podjela društva), Zakonom o radu propisana je obveza savjetovanja uprave ili izvršnih direktora društva koje provodi statusnu promjenu s radničkim vijećem ili, ako takvo vijeće ne postoji, sa sindikalnim povjerenikom. Savjetovanje se mora provesti prije donošenja odluke glavne skupštine o statusnoj promjeni kako bi se razmotrile očekivane pravne, gospodarske i socijalne posljedice za radnike. Ako se propusti provesti ovo savjetovanje, a glavna skupština unatoč tome donese odluku o statusnoj promjeni, takva odluka je ništetna.¹⁶ U slučaju propusta, društvo i članovi uprave odnosno izvršni direktori snose prekršajnu odgovornost. Međutim, u slučaju preoblikovanja društva, prethodno savjetovanje nije potrebno jer ne dolazi do promjena u položaju, pravima i obvezama radnika. Njihov radni odnos nastavlja se s istim poslodavcem.¹⁷

3 PRIPAJANJE DRUŠTVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU DRUGOM TAKVOM DRUŠTVU

O pripajanju jednog društva ili više društava s ograničenom odgovornošću nekom drugom takvom društvu je riječ kad društvo s ograničenom odgovornošću ili više njih prenesu cijelu svoju imovinu (imovinu pripojenih društava) drugome društvu s ograničenom odgovornošću (društvu preuzimatelju).¹⁸ Unatoč prijenosu cijele imovine, ne provodi se likvidacija pripojenog društva ili društava, već članovi svakog pripojenog društva dobivaju poslovne udjele u društvu preuzimatelju kao zamjenu za prenesenu imovinu.¹⁹ Njihovo članstvo u pripojenom društvu nastavlja se u društvu preuzimatelju.

Da bi se pripajanje moglo provesti, potrebno je kumulativno ispuniti sljedeće pretpostavke: sklopiti ugovor o pripajanju, donijeti odluke o ugovoru o pripajanju u skupštinama društava s ograničenom odgovornošću koja sudjeluju u pripajanju te podnijeti prijavu za upis pripajanja u sudski registar.²⁰

¹⁶ Zakon o radu, Narodne novine br. 93/14, 127/17, 98/19, 151/22, 46/23, 64/23, čl. 150. st. 1. i 3., 12. i čl. 153. st. 3.

¹⁷ Barbić, *op. cit.* (bilj. 2), str. 1641.

¹⁸ Barbić, Jakša: *Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak II.*, Zagreb, 2020., str. 672.

¹⁹ *Ibid.*

²⁰ Barbić, *op. cit.* (bilj. 20), str. 672.

3.1 Ugovor o pripajanju

Ugovorne strane ugovora o pripajanju su društva koja sudjeluju u pripajanju, pri čemu ugovor sklapaju uprave društava koje su njihovi zakonski zastupnici.²¹ Uprava djeluje u skladu s ovlastima koje proizlaze iz zakona ili društvenog ugovora. Ako, u društvenom ugovoru nije drugačije određeno, članovi uprave skupno zastupaju društvo.²² Zakonom je za sklapanje ugovora o pripajanju ovlaštena uprava. Nije moguće da uprava opunomoći nekoga drugoga da sklopi ugovor o pripajanju u ime društva. Ako bi se to učinilo, društvo ne bi bilo valjano zastupano pri sklapanju ugovora, te takav ugovor ne bi bio pravno obvezujuć.²³

Uobičajeno je da se ugovor o pripajanju sklapa prije nego što skupštine društava koja sudjeluju u pripajanju daju suglasnost. Međutim, Zakon ne isključuje mogućnost da se suglasnost da prije samog sklapanja ugovora. U takvom slučaju, Zakon predviđa da skupštine tih društava odobre ugovor o pripajanju kada je još u fazi nacрта. Potom, ugovor se sklapa nakon što ga skupštine odobre.²⁴ U tom slučaju, smatra se da su ispunjene pretpostavke za valjanost ugovora ako se ugovor ne razlikuje od odobrenog nacрта.

Ugovor o pripajanju mora biti sklopljen u obliku javnobilježničke isprave.²⁵ Uprave društava mogu postupiti na nekoliko načina: mogu zamoliti javnog bilježnika da sastavi ugovor kao javnobilježnički akt, mogu sami sastaviti ugovor kao privatnu ispravu koju potom podnesu javnom bilježniku na potvrdu, ili se mogu sastati i na tom sastanku sastaviti ugovor, pri čemu javni bilježnik vodi zapisnik o sastanku i unosi sklopljeni ugovor u taj zapisnik. Ovaj propisani oblik ugovora je uvjet za njegovo postojanje i valjanost. Međutim, nedostatak javnobilježničke isprave se može otkloniti ako se pripajanje upiše u sudski registar.²⁶ Drugi uvjet za valjanost ugovora o pripajanju je suglasnost skupština društava koja sudjeluju u pripajanju.

3.1.1 Sadržaj ugovora o pripajanju

Društva koja sklapaju ugovor o pripajanju obvezna su ugovorom regulirati sva bitna pitanja vezana za provedbu pripajanja. Za razliku od pripajanja dioničkih društava, Zakon detaljno ne propisuje sadržaj ugovora, već navodi samo neka pitanja koja se moraju urediti.

²¹ Zakon o trgovačkim društvima, *op. cit.* (bilj. 3), čl. 537. st. 1

²² *Ibid.*, čl. 426. i 427.

²³ Ovlasti uprave vidi više: *Ibid.*, čl. 426. – 431.c.

²⁴ *Ibid.*, čl. 536. st. 1.

²⁵ *Ibid.*, čl. 537. st.1.

²⁶ *Ibid.*, čl. 541. st. 4.

Glavno pitanje koje se mora riješiti je određivanje poslovnih udjela koji će se dodijeliti članovima pripojenog društva u društvu preuzimatelju.²⁷ To uključuje određivanje nominalnih iznosa svakog poslovnog udjela koji će se dodijeliti članovima pripojenog društva u društvu preuzimatelju. Osim toga, u ugovoru se moraju posebno navesti članovi pripojenog društva i nominalni iznosi poslovnih udjela koji već postoje u društvu preuzimatelju, a koje će članovi pripojenog društva primiti u zamjenu za poslovne udjele u pripojenom društvu.²⁸ Iako ključno pitanje za sve članove društva, zakon sadrži samo načelnu odredbu dok se detaljno rješenje toga pitanja prepušta dispoziciji ugovornih stranaka.²⁹

U situaciji kada se poslovni udjeli u društvu preuzimatelju stječu povećanjem temeljnog kapitala tog društva radi dodjele članovima pripojenog društva kao zamjena za njihove poslovne udjele, novi poslovni udjeli u društvu preuzimatelju mogu imati drugačija prava i obveze u odnosu na postojeće poslovne udjele u tom društvu. Stoga je važno predvidjeti takva odstupanja u ugovoru o pripajanju radi zaštite interesa članova društva.³⁰ Kada se ne povećava temeljni kapital društva preuzimatelja kako bi se dodijelili poslovni udjeli članovima pripojenog društva, članovi su upoznati s identitetom i svojstvima poslovnih udjela koje imaju u pripojenom društvu, kao i s povezanim pravima i obvezama. Pri donošenju odluke o odobravanju ugovora o pripajanju, članovima bi trebao biti poznat sadržaj članstva u društvu, što im omogućuje da donesu informiranu odluku. Međutim, ako se za to mora povećati temeljni kapital društva preuzimatelja i stvoriti novi poslovni udjeli, članovima možda nije poznat sadržaj njihovog budućeg članstva u tom društvu, niti im je pružena sigurnost u vezi s tim. Stoga je važno osigurati da se takve promjene detaljno predvide i objasne u ugovoru o pripajanju kako bi se članovima pružila jasnoća i sigurnost u vezi s njihovim položajem u novom društvu.³¹

Predviđanjem odstupanja od postojećih prava i obveza u ugovoru osigurava se da članovi pripojenog društva budu upoznati s činjenicom da poslovni udjeli koje će primiti u društvu preuzimatelju neće imati ista prava niti iste obveze kao i drugi poslovni udjeli u tom društvu. Time se također osigurava da su članovi pripojenog društva svjesni takvih odstupanja i da su se s njima suglasili odobravanjem ugovora o pripajanju.³² Ako u ugovoru nema odredbi koje reguliraju takve situacije, društvo preuzimatelj bi moralo, povećanjem temeljnog kapitala, izdati poslovne udjele koji imaju ista članska prava i obveze kao i oni

²⁷ *Ibid.*, čl. 537. st. 2.

²⁸ *Ibid.*, čl. 537. st. 4.

²⁹ Barbić, *op. cit.* (bilj. 20), str. 674.

³⁰ *Ibid.*, čl. 537. st. 3.

³¹ Barbić, *op. cit.* (bilj. 20), str. 675.

³² *Ibid.*

prije povećanja temeljnog kapitala društva, te takve poslovne udjele dati u zamjenu za poslovne udjele u pripojenom društvu. Svako odstupanje od ovoga bi predstavljalo kršenje ugovora o pripajanju.³³

Navođenje tih pitanja u Zakonu ne pretpostavlja da su ona i jedina koja bi trebala biti uređena ugovorom. Ugovor svakako mora sadržavati klasične elemente svakog ugovora, kao što su imena tvrtki i sjedišta društava koja sudjeluju u pripajanju. Sadržaj ugovora trebao bi proizlaziti iz same prirode pripajanja, odnosno potrebe da pripojeno društvo prenese svoju cjelokupnu imovinu na društvo preuzimatelja, a da članovi pripojenog društva dobiju poslovne udjele u društvu preuzimatelju kao zamjenu za svoje poslovne udjele.³⁴

U dijelu o prijenosu imovine treba ugovoriti obvezu da se cijela imovina društva koje se pripaja prenese društvu preuzimatelju, zajedno sa svim obvezama, u zamjenu za poslovne udjele društva preuzimatelja. Imovina se može posebno popisati, ali to nije nužno. Dovoljno je da je jasno izražena volja za prijenosom imovine, s obzirom na to da je to osnova pripajanja, kao i činjenica da se to čini u zamjenu za poslovne udjele društva preuzimatelja.³⁵ Budući da sveopće sljedništvo proizlazi iz pripajanja, nema potrebe za pojedinačnom specifikacijom imovine ili obveza društva, jer će sve to automatski prijeći na društvo preuzimatelja.³⁶

U ugovoru se mogu riješiti i druga pitanja koja su važna za pripajanje i njegove posljedice za članove društva koje se pripaja i društva preuzimatelja. Na primjer, može se ugovoriti obveza društva preuzimatelja da članu preuzetog društva, uz poslovni udio u društvu preuzimatelju, nadoknadi dodatni iznos u novcu kada mu se ne može dati poslovni udio iste vrijednosti kao što je imao u preuzetom društvu.³⁷ Korisno je urediti u ugovoru sve što strane smatraju potrebnim za provedbu statusne promjene. Također, ugovorom se može preuzeti obveza društva preuzimatelja da izmijeni društveni ugovor onako kako to predviđa ugovor. Na taj način, članovi pripojenog društva osiguravaju određeni položaj u društvu preuzimatelju, ako to ne proizlazi iz postojećeg društvenog ugovora. To je posebno važno kada članovima preuzetog društva treba osigurati posebna prava u društvu preuzimatelju.³⁸

Sloboda ugovaranja omogućuje ugovornim stranama da u ugovoru o pripajanju, osim detalja vezanih za samo pripajanje, urede i druga pitanja. Važno je imati na umu da se provedbom pripajanja prestaje postojati pripojeno društvo, što znači da više nema jedne

³³ *Ibid.*

³⁴ *Ibid.*

³⁵ Barbić, *op. cit.* (bilj. 2), str. 1644

³⁶ *Ibid.*

³⁷ Barbić, *op. cit.* (bilj. 20), str. 676.

³⁸ *Ibid.*

ugovorne strane. Stoga je važno osigurati zaštitu članova pripojenog društva tako da im se ugovornim putem zajamče prava u društvu preuzimatelju i nakon prestanka pripojenog društva. To im omogućuje ostvarivanje tih prava i nakon samog pripajanja, uz mogućnost prisilnog ostvarivanja tih prava putem poziva na ugovor o pripajanju.³⁹ Budući da se ugovor sklapa između društava, ako se njime dodjeljuju neka prava članovima pripojenog društva, taj ugovor se treba smatrati u korist trećih. U postupku ostvarivanja tih prava, primjenjuju se odredbe Zakona o obveznim odnosima.⁴⁰

3.2 Odluke skupštine društva koja sudjeluju u pripajanju

Za valjanost ugovora o pripajanju potrebno je da se s njime suglase skupštine, odnosno članovi svih društava koja sudjeluju u pripajanju. Odluke o tome mogu biti donesene nakon što je već sklopljen ugovor ili na temelju nacрта ugovora s kojim su se usuglasile uprave društava. U potonjem slučaju, ugovor ne bi smio odstupati od nacрта, jer bi takvo odstupanje učinilo ugovor ništetnim, budući da ne bi odražavao suglasnost skupština društava koja sudjeluju u pripajanju.⁴¹

Zakon zahtijeva da odluka o davanju suglasnosti na ugovor o pripajanju mora biti donesena većinom od najmanje tri četvrtine danih glasova. Društvenim ugovorom može se za to predvidjeti i veća većina, ali ne i manja. Radi zaštite članova pripojenog društva, poseban način odlučivanja o davanju suglasnosti na ugovor propisan je za slučaj da poslovni udjeli nisu u društvu preuzimatelju u potpunosti uplaćeni. U tom slučaju, suglasnost na ugovor moraju dati svi članovi pripojenog društva prisutni na skupštini pri odlučivanju, uključujući i one koji nisu prisustvovali.⁴² Ovo se radi kako bi se osiguralo da se članovima pripojenog društva ne nametnu nove obveze bez njihove suglasnosti, s obzirom na mogućnost da nakon pripajanja postanu odgovorni za uplatu onoga što nije uplaćeno.⁴³ Takav način donošenja odluke zahtijeva se čak i kada samo jedan poslovni udio nije u potpunosti uplaćen, kako bi se spriječila pojava novih obveza za članove društva.

Odluka o davanju suglasnosti na ugovor o pripajanju mora biti donesena u obliku javnobilježničke isprave.⁴⁴ Moguće je koristiti oblik javnobilježničkog akta, privatne isprave koju potvrđuje javni bilježnik ili javnobilježničkog zapisnika. Odluci mora biti priložen

³⁹ *Ibid.*

⁴⁰ Zakon o obveznim odnosima, *op. cit.* (bilj. 7), čl. 337.-340

⁴¹ Barbić, *op. cit.* (bilj. 20), str. 676.

⁴² Zakon o trgovačkim društvima, *op. cit.* (bilj. 3), čl. 536. st. 2.

⁴³ *Ibid.*, čl. 403. st. 1

⁴⁴ *Ibid.*, čl. 536. st. 3

ugovor o pripajanju. Sve dok se ta formalnost ne ispuni, odluka o pripajanju nema pravnog učinka, stoga se ne može smatrati da je dana suglasnost na ugovor.⁴⁵

Suglasnost na ugovor o pripajanju mora biti izražena na skupštinama svih društava koja sudjeluju u pripajanju. Ako čak i jedna od tih skupština ne donese odluku kojom izražava suglasnost na ugovor, pripajanje se ne može provesti ni u pogledu ostalih društava. Razlog tome je što je ugovor o pripajanju višestrani ugovor, pa se s njime moraju suglasiti sve ugovorne strane da bi bio valjan. Čak i nedostatak suglasnosti samo jedne strane čini ugovor nevaljanim. Cilj zakonske odredbe o suglasnosti s ugovorom je osigurati da članovi društva donesu odluku o važnoj strukturnoj promjeni svog društva.⁴⁶ Pripojeno društvo prestaje postojati kao samostalno društvo, a u društvo preuzimatelja ulaze novi članovi s pravima i obvezama ugovorenim u ugovoru o pripajanju. Kada sudjeluje više društava u pripajanju, svaka skupština mora izraziti suglasnost kako bi se postigla valjanost ugovora o pripajanju. Nedostaje li suglasnost samo jedne strane, cijeli ugovor gubi valjanost. U slučaju da se ipak želi provesti pripajanje društava kojoj nedostaje suglasnost jedne od skupština, potrebno je provesti novi postupak, sklopiti novi ugovor i ponovno odlučivati o suglasnosti u skupštinama svih društava koja sudjeluju u tom novom pripajanju.⁴⁷

3.2.1 Prava članova društava

U postupku pripajanja je nužno osigurati transparentnost i informiranost svih članova društava koji sudjeluju u pripajanju. Stoga je pravo svakog člana društva da mu se na zahtjev bez odgađanja dostavi prijepis ili preslik odluke i ugovora o pripajanju. Na taj se način omogućuje članovima da saznaju sve relevantne informacije o promjenama koje će se dogoditi te da provjere kako će te promjene utjecati na njihova prava i obveze. Nadalje, uprave društava imaju obvezu ispuniti zahtjeve članova za dobivanjem prijepisa ili preslika odluka i ugovora o pripajanju.⁴⁸ Osiguravanjem pristupa relevantnim informacijama, postavlja se zakonski zahtjev kojem je cilj doprinijeti transparentnosti procesa pripajanja i pruža članovima mogućnost da zaštite svoje interese u novonastalom društvu. Naime, prije pripajanja, zahtjev se može postaviti upravi pripojenog društva, dok nakon toga zahtjev ide upravi društva preuzimatelja, jer pripojeno društvo prestaje postojati, a s njime i njegova uprava. Time se omogućuje članovima pripojenog društva da saznaju svoja nova prava i

⁴⁵ Barbić, *op. cit.* (bilj. 20), str. 677.

⁴⁶ *Ibid.*

⁴⁷ *Ibid.*, str. 678.

⁴⁸ Zakon o trgovačkim društvima, *op. cit.* (bilj. 3), čl. 536. st. 4

obveze u društvu preuzimatelju te da provjere jesu li te promjene u skladu s dogovorenim u ugovoru o pripajanju. Također, omogućuje članovima društva preuzimatelja da utvrde svoj položaj nakon provedenog pripajanja.⁴⁹

Različiti pravni okviri za pripajanja društava s ograničenom odgovornošću i dioničkih društava često rezultiraju različitim pristupima u pogledu obaviještenosti članova prije donošenja odluka o pripajanju. U slučaju društava s ograničenom odgovornošću, gdje je često jednostavniji ustroj i manji broj članova, pravila o obaviještenosti mogu biti manje detaljna i formalna. Uprava svakog društva obvezna je pružiti članovima potrebne informacije na zahtjev,⁵⁰ obuhvaćajući širok raspon relevantnih pitanja poput gospodarskog stanja, imovine, obveza, planova društva preuzimatelja te detalje samog postupka pripajanja. Unatoč potrebi za obaviještenošću, procesi pripajanja u društvima s ograničenom odgovornošću često su manje složeni i troškovno manje zahtjevni nego u dioničkim društvima, što može rezultirati manje detaljnim postupcima obavještavanja članova.⁵¹ U svakom slučaju, cilj je osigurati da članovi budu informirani kako bi mogli donositi informirane odluke o pripajanju i zaštititi svoje interese u postupku, a za posljedicu može imati pojednostavljenje strukture te lakšu komunikaciju i donošenje odluka.⁵²

U slučaju da se na skupštini društva donese odluka o prijedlogu da se odobri ugovor o pripajanju, a da prethodno članovima društva nije bila dostavljena potrebna obavijest, odluka bi bila pobjorna. U slučaju da se propust u obavješćivanju odnosio samo na omjer zamjene poslovnih udjela, odluka donesena na skupštini ne bi bila pobjorna jer zakonodavac ne želi zaustavljati provođenje statusne promjene zato što nisu pravilno riješena imovinska pitanja članova društva.⁵³ Pobijanje je uobičajeno dopušteno iz razloga koji obuhvaćaju sve situacije u kojima bi se inače mogla pobijati odluka na skupštini društva.⁵⁴ Isto vrijedi i u pogledu ništetnosti odluke.⁵⁵ Nakon što je pripajanje upisano u sudski registar, tužba za utvrđenje ništetnosti odluke koju je donijelo pripojeno društvo podnosi se protiv društva preuzimatelja. Navedeno je ujedno i jedini mogući pravni postupak s obzirom na sveopće pravno sljedništvo.⁵⁶

⁴⁹ Barbić, *op. cit.* (bilj. 20), str. 678.

⁵⁰ Zakon o trgovačkim društvima, *op. cit.* (bilj. 3), čl. 536. st. 5

⁵¹ Barbić, *op. cit.* (bilj. 20), str. 678.

⁵² *Ibid.*

⁵³ *Ibid.*, str. 679.

⁵⁴ Zakon o trgovačkim društvima, *op. cit.* (bilj. 3), čl. 449. u vezi s 360. – 366.a

⁵⁵ *Ibid.*, čl. 448. u vezi s 355. – 359.

⁵⁶ Posljedica podizanja tužbe protiv pripojenog društva, a ne protiv društva preuzimatelja, je da sud tužbu mora odbaciti što je zaključeno u presudi Visokog trgovačkog suda od 2.3.2007. pod brojem Pž-5903/04

Iako članovi društva ne mogu pobijati odluku skupštine pripojenog društva zbog neadekvatnog omjera zamjene poslovnih udjela, njihova prava ipak ostaju zaštićena kroz druge mehanizme i pravne okvire. Zakonodavac je odredio da članovi mogu postaviti zahtjev sudu da odredi doplate iznosa koji ne mogu prelaziti deseti dio nominalnih iznosa danih udjela.⁵⁷ S obzirom da bi zaustavljanje procesa pripajanja moglo uzrokovati značajne štete za sva uključena društva, propisana zabrana pobijanja odluke skupštine pripojenog društva usmjerena je na očuvanje kontinuiteta procesa pripajanja.⁵⁸

3.3 Povećanje temeljnog kapitala radi provođenja pripajanja

Uobičajeno je da se pripajanje društava s ograničenom odgovornošću drugom takvom društvu provodi uz povećanje temeljnog kapitala društva preuzimatelja. Time se omogućuje stvaranje novih poslovnih udjela koji će se dodijeliti članovima pripojenog društva u zamjenu za njihove poslovne udjele u pripojenom društvu. Isključivanje prava prvenstva članova društva preuzimatelja u preuzimanju i u uplati novih poslovnih udjela omogućuje stvaranje novih poslovnih udjela za članove pripojenog društva.⁵⁹ S obzirom da se imovina pripojenog društva u potpunosti prenosi na društvo preuzimatelja, u tom slučaju postoji osnova za povećanje temeljnog kapitala društva preuzimatelja. Navedeni proces povećanja temeljnog kapitala često je pojednostavljen u smislu administrativnih i pravnih koraka s obzirom na to da se provodi radi olakšanja prijenosa imovine i dodjele poslovnih udjela članovima pripojenog društva. Svrha toga je da pripajanje ne bude onemogućeno zbog greške u administraciji.

Prilikom povećanja temeljnog kapitala radi provođenja pripajanja se ne daju izjave o preuzimanju poslovnih udjela radi pojednostavljenja postupka pripajanja, pa ih se prema tome i ne podnosi sudu kao prilog prijavi za upis povećanja temeljnog kapitala u sudski registar. Sudu se ne podnose dokazi da su uplaćeni poslovni udjeli radi povećanja temeljnog kapitala kao prilog prijavi za upis tog povećanja u sudski registar. Nadalje, prilikom prijave za upis povećanja temeljnog kapitala društva, uz prijavu i ostale priloge prilažu se i ugovor o pripajanju te zapisnici u kojima su sadržane odluke o pripajanju u originalu ili javno ovjerovljenome prijepisu ili presliku.

⁵⁷ *Ibid.*, čl. 547. st.1

⁵⁸ Barbić, *op. cit.* (bilj. 20), str. 679.

⁵⁹ *Ibid.*

Zabrana povećanja temeljnog kapitala propisana je na način da društvo preuzimatelj ne smije povećati temeljni kapital da bi provelo pripajanje u onoj mjeri u kojoj:

- a) drži poslovne udjele društva koje se pripaja,
- b) društvo koje se pripaja drži vlastite poslovne udjele,
- c) društvo koje se pripaja drži poslovne udjele društva preuzimatelja koji nisu potpuno uplaćeni, a koje je trebalo uplatiti.⁶⁰

Razlog toj zabrani je što u navedenim slučajevima za povećanje temeljnog kapitala društva preuzimatelja ne bi postojalo potrebno pokriće u imovini društva preuzimatelja pa bi se povećanje temeljnog kapitala protivilo načelu o obvezi unosa kapitala u društvo.⁶¹

U nekim slučajevima društvo preuzimatelj može povećati temeljni kapital da bi provelo pripajanje, ali to ne mora učiniti ukoliko je ispunjena jedna od pretpostavki: u slučaju da to društvo drži vlastite poslovne udjele; ili da društvo koje se pripaja drži poslovne udjele društva preuzimatelja koji su potpuno uplaćeni; ili u slučaju da sve udjele svih društava koja sudjeluju u pripajanju drži ista osoba; ili ako iste osobe drže udjele u istom omjeru u svim društvima koja sudjeluju u pripajanju, osim ako bi to bilo protivno pravilima o zabrani vraćanja uloga i o zabrani oslobođenja od obveze uplate.⁶²

Zaštita kapitala društva također se ostvaruje kroz pravilo koje izjednačava situaciju kada društvo ima poslovne udjele s situacijom kada te udjele posjeduje treća strana za račun društva.⁶³ Ako se udjeli koje posjeduje treća strana za račun društva ne bi izjednačili s udjelima koje posjeduje to društvo, moglo bi doći do situacija gdje se taj kapital zloupotrebljava i dovodi do moguće štete prema trećim osobama.

3.4 Upis pripajanja u sudski registar

Pripajanje mora biti upisano u sudski registar. Svako društvo koje sudjeluje u pripajanju dužno je podnijeti prijavu za upis pripajanja registarskom sudu kod kojeg je društvo registrirano.⁶⁴ Da bi se spriječio upis pripajanja u sudski registar dok traje parnica zbog pobijanja odluke skupštine društva o pripajanju (o suglasnosti s ugovorom o pripajanju), članovi uprave koji podnose prijavu moraju izjaviti da odluke o pripajanju nisu pobijane u

⁶⁰ Zakon o trgovačkim društvima, *op. cit.* (bilj. 3), čl. 539. st.1

⁶¹ Barbić, *op. cit.* (bilj. 20), str. 680.

⁶² Zakon o trgovačkim društvima, *op. cit.* (bilj. 3), čl. 539. st. 2

⁶³ *Ibid.*, čl. 539 st 3

⁶⁴ *Ibid.*, čl. 540. st. 1

zakonskom roku ili da je pobijanje pravomoćno odbijeno.⁶⁵ Zbog toga se prijava za upis može podnijeti tek nakon isteka roka za pobijanje. Međutim, moguće je da osobe ovlaštene za podnošenje tužbe za pobijanje daju pismeno odricanje od tog prava s ovjerenim potpisom kod javnog bilježnika. U tom slučaju, prijava za upis može se podnijeti i prije isteka roka za podizanje tužbe, omogućujući sudu da upiše pripajanje u sudski registar.⁶⁶

U slučaju nedostatka navedene izjave o odricanju, pripajanje ne bi smjelo biti upisano u sudski registar prije isteka roka za moguće podizanje tužbe, čak i ako u zapisniku skupštine društva nije navedeno da je neki član društva izjavio protivljenje donesenoj odluci.⁶⁷ Naime, moguće je da je član izjavio protivljenje koje nije uneseno u zapisnik, pa bi taj član, ako uspije dokazati da je protivljenje izrekao, a javni bilježnik ga nije unio u zapisnik, bio ovlašten podnijeti tužbu kojom pobija tu odluku. Ako član društva podnese tužbu unatoč danoj izjavi o odricanju, takva bi tužba bila očigledno nedopuštena jer se član odrekao prava na podizanje tužbe. Sud, u tom slučaju, ne bi trebao odrediti privremenu mjeru kojom se zabranjuje upis pripajanja jer bi time podržao zlouporabu upravljačkog prava člana društva za pobijanje odluke skupštine.⁶⁸ Nakon usporedbe izjave o odricanju i podignute tužbe, registarski sud bi u takvom slučaju trebao dopustiti upis pripajanja. Inače bi odgađanje upisa dok se parnica pravomoćno ne okonča moglo nanijeti znatnu štetu društvima koja sudjeluju u pripajanju.

Zlouporaba prava je moguća. Član društva mogao bi podnijeti tužbu za pobijanje odluke, iako nema izgleda za uspjeh, samo kako bi ucijenio društvo i zatražio naknadu za povlačenje tužbe. Time se društvima koja sudjeluju u pripajanju može nanijeti znatna šteta. Ako se dokaže da je riječ o zlouporabi prava, takav član društva odgovara društvima koja sudjeluju u pripajanju za naknadu nanesene štete.⁶⁹

Ako poslovni udjeli u društvu preuzimatelju nisu u potpunosti uplaćeni, članovi uprave pripojenog društva moraju izjaviti da su za odluku skupštine o pripajanju glasovali ili se njome suglasili svi članovi društva.⁷⁰ Time se osigurava zaštita članova pripojenog društva kako im ne bi bile nametnute dodatne obveze bez njihove suglasnosti. Ako takva izjava članova uprave nije dana, sud neće izvršiti upis pripajanja te se članovima društva neće

⁶⁵ *Ibid.*, čl. 540. st. 2. reč. 1.

⁶⁶ Barbić, *op. cit.* (bilj. 20), str. 681.

⁶⁷ *Ibid.*

⁶⁸ *Ibid.*

⁶⁹ Zakon o obveznim odnosima, *op. cit.* (bilj. 7), čl. 1045. st. 1.

⁷⁰ Zakon o trgovačkim društvima, *op. cit.* (bilj. 3), čl. 540. st. 2.

nametnuti posebne obveze. U slučaju da članovi uprave daju izjavu koja ne odgovara stvarnom stanju, biti će odgovornost za štetu i kaznenu odgovornost.⁷¹

Prijavi za upis pripajanja u sudski registar prilažu se, u originalu ili javno ovjerenom prijepisu ili preslici, sljedeći dokumenti: ugovor o pripajanju, zapisnici s odlukama o pripajanju, te, ako je potrebno odobrenje državnog organa za pripajanje, i to odobrenje (na primjer, odobrenje Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga za pripajanje investicijskog društva drugom društvu).⁷² Prijavi za upis u sudski registar, u kojem je upisano pripojeno društvo, moraju se priložiti i zaključna financijska izvješća tog društva. Na ta se izvješća primjenjuju propisi o godišnjim financijskim izvješćima i reviziji,⁷³ ali ih nije potrebno objavljivati.⁷⁴ Prijavi za upis u sudski registar, u kojem je upisano društvo preuzimatelj, mora se priložiti i popis članova društva, potpisan od strane članova uprave.⁷⁵

Pripajanje se može upisati u sudski registar u kojemu je upisano društvo preuzimatelj tek nakon što se to upiše u sudski registar u kojemu je upisano pripojeno društvo. Ako je radi provedbe pripajanja povećan temeljni kapital društva preuzimatelja, pripajanje se ne može upisati u sudski registar prije nego što se u taj registar upiše povećanje temeljnoga kapitala.⁷⁶

Sud koji vodi sudski registar u kojem je upisano društvo preuzimatelj mora po službenoj dužnosti izvijestiti sud koji vodi registar u kojem je upisano pripojeno društvo o danu kada je pripajanje bilo upisano. Po primitku toga priopćenja sud sjedišta pripojenog društva mora po službenoj dužnosti upisati u registar zabilježbu kada je pripajanje upisano u registar suda sjedišta društva preuzimatelja i poslati tome sudu na čuvanje sve isprave društva koje se nalaze kod njega.⁷⁷ Upisom pripajanja u sudski registar uklanja se nedostatak ako ugovor o pripajanju nije sklopljen u obliku javnobilježničke isprave.⁷⁸

3.5 Pravni učinci pripajanja

Upisom pripajanja u sudski registar u kojem je upisano društvo preuzimatelj, imovina pripojenog društva i njegove obveze prelaze na društvo preuzimatelja.⁷⁹ Članovi pripojenog društva postaju članovi društva preuzimatelja. Učinak upisa u sudski registar je konstitutivan.

⁷¹ Barbić, *op. cit.* (bilj. 20), str. 682.

⁷² Zakon o trgovačkim društvima, *op. cit.* (bilj. 3), čl. 540. st. 2. reč. 3.

⁷³ Zakon o računovodstvu, Narodne novine br. 85/24

⁷⁴ Zakon o trgovačkim društvima, *op. cit.* (bilj. 3), čl. 540. st. 3.

⁷⁵ *Ibid.*, čl. 540. st. 4.

⁷⁶ *Ibid.*, čl. 541. st. 1.

⁷⁷ *Ibid.*, čl. 541. st. 5.

⁷⁸ *Ibid.*, čl. 541. st. 4.

⁷⁹ *Ibid.*, čl. 541. st. 2. reč. 1.

Riječ je o sveopćem sljedništvu za koje nije potreban poseban pravni posao prijenosa pojedinih prava i obveza, nego do toga dolazi na temelju zakona.⁸⁰

Spajanjem prava i obveza kod iste osobe (društva preuzimatelja) dolazi do sjedinjenja (konfuzije) i prestanka uzajamnih pravnih odnosa između društva preuzimatelja i pripojenog društva, uključujući njihove uzajamne tražbine i obveze. Društvo preuzimatelj temeljem zakona preuzima sve pravne odnose pripojenog društva s trećim osobama.⁸¹

Budući da upisom pripajanja na društvo preuzimatelja prelaze sva prava i obveze te pravni odnosi društva koje se pripaja, osim odobrenja nadležnih tijela izdanih pripojenom društvu koja prestaju prestankom tog društva. Pripajanjem se na društvo preuzimatelja prelazi poduzeće pripojenog društva. Posljedica toga je da na društvo preuzimatelja kao novog poslodavca *ex lege* s danom upisa statusne promjene u sudski registar prelaze i svi ugovori o radu radnika koji rade u poduzeću pripojenog društva - njihova dotadašnjeg poslodavca.⁸² Za to se ne traži poseban sporazum prijašnjeg i novog nositelja poduzeća (poslodavca), pa ni pristanak radnika, jer do prijenosa ugovora dolazi *ex lege* s danom nastupa posljedica prijenosa poduzeća.⁸³

Upisom pripajanja u sudski registar ne prestaju ugovori o radu niti radni odnosi radnika koji rade u poduzeću pripojenog društva koje time prestaje postojati. Ugovori nastavljaju imati pravni učinak s društvom preuzimateljem. Radni odnosi prestat će jedino s onim radnicima koji se odluče na prestanak radnog odnosa prije pripajanja, pa u vrijeme statusne promjene više nemaju ugovor o radu s pripojenim društvom, ili u slučaju da se dogovore s pripojenim društvom da će im radni odnos prestati pripajanjem tog društva društvu preuzimatelju. Takvi se slučajevi mogu dogoditi samo prema pravilima koja inače reguliraju prestanak ugovora o radu.⁸⁴ Sama statusna promjena, zbog izričite odredbe Zakona o radu, ne može biti uzrok prestanka radnih odnosa. Pravni položaj radnika time se ne mijenja. Naime, izričito je propisano da radnik zadržava sva prava iz radnog odnosa koja je stekao do dana prijenosa ugovora o radu.⁸⁵ Novi poslodavac, s danom prenošenja ugovora, preuzima sva prava i obveze iz prenesenog ugovora u neizmijenjenom obliku i opsegu.⁸⁶

⁸⁰ *Ibid.*, čl. 541. st. 2. reč. 2.

⁸¹ Barbić, *op. cit.* (bilj. 2), str. 1674.

⁸² Zakon o radu, *op. cit.* (bilj. 18), čl. 137. st.1. i 8.

⁸³ *Ibid.*, čl. 137. st. 8.

⁸⁴ *Ibid.*, čl. 112. – 130.

⁸⁵ *Ibid.*, čl. 137. st. 2.

⁸⁶ *Ibid.*, čl. 137. st. 3. i s tim u vezi *Direktiva Vijeća 2001/23/EZ* od 12. ožujka 2001. o usklađivanju zakonodavstava država članica u odnosu na zaštitu prava zaposlenika kod prijenosa poduzeća, pogona ili dijelova poduzeća ili pogona

Društvo preuzimatelj odgovara za obveze pripojenog društva prema radnicima nastale do pripajanja. Zakon o radu u čl. 137. st. 13. propisuje da novi poslodavac odgovara za te obveze solidarno s prethodnim poslodavcem, ali kako statusnom promjenom prestaje pripojeno društvo, ostaje samo odgovornost njegova sveopćeg pravnog sljednika - društva preuzimatelja.

Upisom pripajanja u sudski registar, u kojem je upisano društvo preuzimatelj, pripojena društva prestaju postojati. Ovaj upis ima konstitutivan karakter pa tako nije potrebno da se pripojena društva brišu iz sudskog registra te njihov prestanak nastupa *ex lege*.⁸⁷ Međutim, člankom 73. stavkom 7. Zakona o sudskom registru⁸⁸ propisano je da se pripojena društva brišu iz sudskog registra. Likvidacija se ne provodi već dolazi do sveopćeg sljedništva. Uprave i nadzorni odbori pripojenih društava ne mogu prijeći na društvo preuzimatelja pa stoga prestaju postojati. Mandati članova uprava i nadzornih odbora prestaju s danom upisa pripajanja u sudski registar. Organi društva preuzimatelja ostaju isti. Na društvo preuzimatelja prelaze ugovori s članovima uprave pripojenog društva, koji prestaju biti članovi uprave zbog prestanka društva. Ako pripojeno društvo ima obveze prema svojim članovima uprave i nadzornog odbora, te obveze prelaze na društvo preuzimatelj. Također, društvo preuzimatelj preuzima i prava koja je pripojeno društvo imalo prema tim osobama.⁸⁹

3.6 Zaštita članova i vjerovnika društva

Da bi se vjerovnicima društava koja sudjeluju u pripajanju osigurala zaštita, oni se u tu svrhu moraju javiti u roku od šest mjeseci od objave upisa pripajanja u sudski registar društva čiji su vjerovnici ako ne mogu tražiti neposredno podmirenje svojih tražbina. Vjerovnici društva preuzimatelja imaju pravo na osiguranje samo ako mogu dokazati da je pripajanjem ugroženo ispunjenje njihovih tražbina. U objavi upisa pripajanja u sudskom registru vjerovnike se mora upozoriti na to njihovo pravo.⁹⁰ Vjerovnici koji imaju prvenstveno pravo namirenja iz stečajne mase u slučaju stečaja nemaju pravo zahtijevati davanje osiguranja.⁹¹

Pripojenom društvu, njegovim članovima i vjerovnicima pruža se zaštita i putem odgovornosti za štetu članova uprave odnosno izvršnih direktora i članova nadzornog odbora

⁸⁷ Primjer potvrde pravilne odluke prvostupanjskog suda o prestanku društva upisom pripajanja u sudski registar u kojemu je upisano društvo preuzimatelj u presudi Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, PŽ 6892/2017-2 od 14.11.2017.

⁸⁸ Zakon o sudskom registru, Narodne novine br. 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99, 54/05, 40/07, 91/10, 90/11, 148/13, 93/14, 110/15, 40/19, 34/22, 123/23

⁸⁹ Barbić, *op. cit.* (bilj. 2), str. 1677.

⁹⁰ Zakon o trgovačkim društvima, *op. cit.* (bilj. 3), čl. 542. st. 1.

⁹¹ *Ibid.*, čl. 542. st. 2.

tog društva. Članovi uprave te članovi nadzornog odbora (u slučaju da postoji) pripojenoga društva obvezni su kao solidarni dužnici nadoknaditi štetu koju pripajanjem pretrpe to društvo, njegovi članovi i vjerovnici. Za štetu ne odgovaraju oni članovi uprave ni nadzornog odbora koji su pri reviziji imovinskog stanja društva i pri sklapanju ugovora o pripajanju postupali s dužnom pozornošću.⁹² Takav režim odgovornosti propisan je u svrhu da članovi tih organa pokažu najveći mogući stupanj pažnje u postupku pripajanja te da se tako izbjegne šteta za društvo, njegove članove i vjerovnike.⁹³

U odnosu prema zahtjevima protiv pripojenog društva te zahtjevima koje podiže to društvo, smatra se kao da to društvo još postoji⁹⁴, tj. pripajanjem ne dolazi do sjedinjenja tražbina i obveza. Zastarni rok za podizanje zahtjeva za naknadu štete je pet godina od dana objave upisa pripajanja u sudski registar suda na području kojeg je sjedište pripojenog društva.⁹⁵ Takav zahtjev može se ostvariti samo preko posebnog zastupnika kojega na prijedlog člana ili vjerovnika pripojenog društva u izvanparničnom postupku postavlja sud na području kojeg je sjedište toga društva.⁹⁶ Time se sprječava moguće vođenje velikog broja sudskih postupaka ako bi članovi i vjerovnici svoje zahtjeve ostvarivali pojedinačno u odvojenim parnicama. Prijedlog mogu postaviti samo oni vjerovnici koji ne mogu tražiti namirenje od društva preuzimatelja.⁹⁷ Zastupnik mora, navodeći svrhu svoga postavljenja pozvati članove i vjerovnike pripojenoga društva da prijave svoje zahtjeve u primjerenom roku (koji mora iznositi najmanje mjesec dana).⁹⁸ Iznos, koji se ostvarenjem zahtjeva dobije od pripojenoga društva, zastupnik mora upotrijebiti za podmirenje vjerovnika toga društva, ako ih već nije podmirilo društvo preuzimatelj ili im ono nije dalo neko osiguranje dok se statak dijeli članovima društva.⁹⁹

Tužba za pobijanje odluke skupštine o pripajanju ili tužba za utvrđenje ništetnosti odluke o pripajanju može se podnijeti u roku od 30 dana od donošenja odluke.¹⁰⁰ Ako je pripajanje upisano u sudski registar sjedišta društva preuzimatelja, nedostaci u postupku pripajanja ne utječu na pravne posljedice pripajanja.¹⁰¹ Nakon nastanka pravnih posljedica

⁹² *Ibid.*, čl. 544. st. 1

⁹³ Vidi više: Švedl Blažeka, Vedrana: *Neki pravni prijepori kod pripajanja društva s ograničenom odgovornošću kao dužnika u predstečajnom postupku*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 60, 4/2023, str. 822. – 823.

⁹⁴ Zakon o trgovačkim društvima, *op. cit.* (bilj. 3), čl. 544. st. 2

⁹⁵ *Ibid.*, čl. 544. st. 3

⁹⁶ *Ibid.*, čl. 545. st. 1. reč. 1.

⁹⁷ *Ibid.*, čl. 545. st. 1. reč. 2.

⁹⁸ *Ibid.*, čl. 545. st. 2. reč. 1.

⁹⁹ *Ibid.*, čl. 545. st. 3.

¹⁰⁰ *Ibid.*, čl. 546. st. 1.

¹⁰¹ *Ibid.*, čl. 546. st. 2.

pripajanja, osoba koja više ne može pobijati odluku skupštine o pripajanju ili tražiti da se utvrdi njezina nišetnost može podnijeti tužbu sa zahtjevom za naknadu štete. Taj se zahtjev uvijek podnosi protiv društva preuzimatelja.¹⁰²

Odluka kojom je skupština društva odobrila ugovor o pripajanju ne može se pobijati zbog toga što je omjer zamjene udjela ili iznos doplata u novcu neprimjereno utvrđen ili zbog toga što nisu pružene primjerene informacije u vezi s omjerom zamjene udjela ili s iznosima doplata u novcu. Ako je omjer zamjene udjela neprimjereno prenisko odmjereno, sud može na temelju zahtjeva odrediti da se doplate iznosi koji ne mogu prelaziti deseti dio nominalnih iznosa danih udjela.¹⁰³ Pravo na takav zahtjev ima svaki član pripojenog društva koji bi imao pravo pobijati odluku skupštine društva o pripajanju, a da mu to pravo nije izričito isključeno zakonskom odredbom kojom mu se zabranjuje pobijanje zbog toga što je omjer zamjene poslovnih udjela prenisko odmjereno.¹⁰⁴

4 SPAJANJE DRUŠTAVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

Dva ili više društava s ograničenom odgovornošću mogu se spojiti, a da se ne provodi likvidacija tih društava, osnivanjem novog društva s ograničenom odgovornošću na koje prelazi cijela imovina svakoga od društava koja se spajaju u zamjenu za poslovne udjele u novom društvu.¹⁰⁵ Spajanje društava s ograničenom odgovornošću provodi se odgovarajućom primjenom propisa o pripajanju tih društava. Valja napomenuti da se određene odredbe Zakona o pripajanju ne primjenjuju po naravi stvari jer se spajanjem osniva novo društvo, a ne društvo preuzimatelj koje već postoji. Za primjenu odredbi Zakona o pripajanju, svako od društava koja se spajaju smatra se društvom koje se pripaja, dok se novo društvo smatra društvom preuzimateljem.¹⁰⁶ Zakonom je propisano da se na spajanje tih društava na odgovarajući način primjenjuju odredbe o pripajanju društava s ograničenom odgovornošću drugom takvom društvu: odredbe o odlukama o pripajanju svakog od društava koja se spajaju (čl. 536.), odredba o obliku ugovora o spajanju (oblik javnobilježničke isprave) (čl. 537. st. 1. i 2.), odredbe o prijavi za upis spajanja u sudski registar (čl. 540), odredbe o tome da se upisom spajanja u sudski registar uklanja nedostatak što ugovor o pripajanju spajanju nije

¹⁰² *Ibid.*, čl. 546. st. 3.

¹⁰³ *Ibid.*, čl. 547. st. 1.

¹⁰⁴ Barbić, *op. cit.* (bilj. 20), str. 685.

¹⁰⁵ Zakon o trgovačkim društvima, *op. cit.* (bilj. 3), čl. 535. st. 2.

¹⁰⁶ Barbić, *op. cit.* (bilj. 20), str. 689.

sklopljen u obliku javnobilježničke isprave i o postupanju suda prilikom upisa ovdje spajanja u sudski registar (čl. 541. st. 4. i 5.), odredbe o zaštiti vjerovnika (čl. 542.), odredbe o određivanju polazne vrijednosti društva preuzimatelja (čl. 543.), odredbe o odgovornosti za štetu članova organa pripojenog društva (čl. 544.), odredbe o ostvarenju prava na naknadu štete (čl. 545.), odredba o ništetnosti odluke pripojenog društva o spajanju (čl. 546.).

U Zakonu su sadržane i neke posebne odredbe koje treba primijeniti pri spajanju društava na ono što je propisano za pripajanje: društveni ugovor novoga društva valjan je tek nakon što se s njime odlukom suglase članovi u svakome od društava koja se spajaju (čl. 548. st. 2. reč. 1.). Za donošenje odluke potrebna je većina od tri četvrtine danih glasova, ako društvenim ugovorom nije predviđeno da je za to potrebna neka veća većina (čl. 548. st. 2. reč. 2. u vezi s čl. 536. st. 2. reč. 1. i 2.). Odluka se mora donijeti u obliku javnobilježničke isprave. Mora joj se priložiti ugovor o spajanju društava (čl. 548. st. 2. reč. 2. u vezi s čl. 536. st. 3.). Članove nadzornog odbora novoga društva, ako ga ono ima, imenuju članovi društava koja se spajaju, ali tako da o tome moraju odlučiti članovi svakog od tih društava (čl. 548. st. 2. reč. 3.). Nije li društvenim ugovorom predviđeno da članove uprave novoga društva imenuje njegov nadzorni odbor, rješenje kao za imenovanje članova nadzornog odbora trebalo bi primijeniti i za imenovanje članova prve uprave novoga društva.¹⁰⁷ U društveni ugovor novoga društva moraju se preuzeti utvrđenja o posebnim pogodnostima, troškovima osnivanja, ulozima u stvarima i u pravima iz društvenih ugovora svakoga od spojenih društava (čl. 548. st. 3.). U slučaju da se navedeno ne unese u društveni ugovor novoga društva, spomenute odredbe prestaju spajanjem društava, jer time prestaju ta društva, pa i njihovi društveni ugovori.

Društva koja se spajaju moraju zajedno podnijeti prijavu za upis u sudski registar novoga društva sudu na području kojeg to društvo treba imati sjedište (čl. 548. st. 4. reč. 1.). Prijave u ime društava podnose njihove uprave. Pritom nije potrebno da to čini i predsjednik nadzornog odbora jer se ne radi o upisu tog društva, već o radnjama zastupanja društava koja se spajaju. Ta društva podnose prijavu koje je zapravo očitovanje volje društva prema trećima da prijave sudu osnivanje novog društva.

4.1 Pravne posljedice spajanja društava s ograničenom odgovornošću

¹⁰⁷ Barbić, *op. cit.* (bilj. 20), *cit.* str. 690.

Upisom novog društva nastaju pravni učinci kao i kod pripajanja, odnosno dolazi do sveopćeg sljedništva novog društva u odnosu prema društvima koja su se spojila; te do prestanka društava koja su se spojila te se u novom društvu stječu poslovni udjeli od članova spojenih društava. To je posebno određeno u odredbama Zakona o spajanju društava gdje je propisan način spajanja imovine i obveza društava.¹⁰⁸ U vezi s time upućuje se na izlaganja u ovom radu o pravnim učincima pripajanja društva s ograničenom odgovornošću drugom takvom društvu, pri čemu sve ono što je tamo rečeno za pripojena društva vrijedi za spojena društva, a ono što je rečeno za društvo preuzimatelja, za društvo nastalo spajanjem. Ako se pri tome na strani novoosnovanoga društva nađu obveze iz dvostranoobveznih ugovora, koje do trenutka spajanja ni jedna strana nije potpuno ispunila, koje su međusobno nespojive i kojih bi ispunjenje bilo za novoosnovano društvo posebno nepravično, njihov se opseg pravično određuje uzimajući u obzir ugovorna prava svih strana.¹⁰⁹

Do prestanka društava koja su se spojila dolazi *ex lege* upisom novoga društva u sudski registar. Za to nije potrebno njihovo brisanje iz sudskog registra, a članovi tih društava upisom spajanja postaju članovi novoga društva, a da za to nisu potrebne pravne radnje prijenosa poslovnih udjela.¹¹⁰ Pri spajanju prestaju dozvole i odobrenja dana od nadležnih tijela društvima koja se spajaju, a koja njihovim prestankom prestaju. Tako, primjerice, upisom u sudski registar novog društva nastalog spajanjem leasing-društva s drugim društvom prestaje važiti odobrenje za rad leasing-društva koje mu je dala Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, jer time prestaje društvo koje se spaja s drugim društvom.¹¹¹ Isto vrijedi i za faktoring-društvo.¹¹² U Zakonu o tržištu kapitala¹¹³ propisano je da investicijskom društvu prestaje odobrenje za rad danom upisa novog investicijskog društva u slučaju spajanja društava (čl. 44. st. 1. t. 3.). Sva društva koja nastaju spajanjem društava kada ona moraju imati odobrenje za rad, tj. nova društva moraju dobiti odobrenje za rad ako namjeravaju obavljati djelatnosti za koje je to odobrenje potrebno.

¹⁰⁹ Zakon o trgovačkim društvima, *op. cit.* (bilj. 3), čl. 548. st. 4

¹¹⁰ *Ibid.*, čl. 548. st. 5.

¹¹¹ Zakon o leasingu, Narodne novine br. 141/13, čl. 30. st. 1. t. 5.

¹¹² Zakona o faktoringu, Narodne novine br. 94/14, 85/15, 41/16, čl. 43. st. 2. t. 1.

¹¹³ Zakon o tržištu kapitala, Narodne novine br. 65/18, 17/20, 83/21, 151/22

5 ZAKLJUČAK

Pripajanja i spajanja pripadaju statusnim promjenama koje se definiraju kao pravne promjene nakon kojih se društvo, s obzirom na obilježja prije promjene, više ne može smatrati istim društvom. Samo one statusne promjene propisane Zakonom o trgovačkim društvima su dopuštene, a motivi za njihovo poduzimanje su razni. O pripajanju se radi kada društvo prenese cijelu svoju imovinu drugom društvu, a članovi pripojenog društva stječu poslovne udjele kao zamjenu za prenesenu imovinu. Za pripajanje je potrebno sklopiti ugovor o pripajanju, donijeti odluku o ugovoru u skupštinama društava te pripajanje upisati u sudski registar. Ugovor predstavlja temelj pripajanja i na njegovoj detaljnoj izvedbi počiva uspjeh statusne promjene. U njemu su regulirana ključna pitanja za obje strane koja će doprinijeti uspješnoj izvedbi preostala dva koraka. U postupku pripajanja se mora osigurati zaštita vjerovnika kroz mogućnost podmirenja tražbina što predstavlja jedno od temeljnih pravila pripajanja i spajanja. Nadalje, pravni režim spajanja se uvelike izjednačava s pravnim pravilima pripajnja uz određene posebnosti.

Važnost pripajanja i spajanja svakim danom sve više raste razvijanjem poduzetništva u Republici Hrvatskoj. Uspješno provođenje tih statusnih promjena omogućuje povećanje udjela na tržištu, često vodi do povećanja kapitala te smanjenja konkurencije. Navedene posljedice predstavljaju znatne prednosti za društva u njihovom poslovanju te je iz tog razloga važno imati kvalitetan pravni okvir koji bi omogućio prilagodbu promjenjivoj gospodarskoj klimi.

POPIS LITERATURE

1. Barbić, Jakša: Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak I., Zagreb, 2020.
2. Barbić, Jakša: Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak II., Zagreb, 2020.
3. Filipović, D.; Vrankić, I.; Mihanović, D.: Theoretical Overview Of Microeconomic Aspects Of Mergers And Acquisitions, Journal of Economic and Social Development, Vol 1, No 2
4. Lazibat, T.; Baković, T.; Lulić, L.: Međunarodna spajanja i akvizicije u hrvatskoj gospodarskoj praksi, Ekonomski pregled, 57 (1-2) 64-79 (2006)
5. Odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske pod brojem Pž-5903/04
6. Odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske pod brojem Pž 6892/2017-2
7. Petrović, S.; Ceronja, P.: Osnove prava društava, Zagreb, 2019.
8. Švedl Blažeka, Vedrana: Neki pravni prijepori kod pripajanja društva s ograničenom odgovornošću kao dužnika u predstečajnom postupku, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 60, 4/2023
9. Zakona o faktoringu, Narodne novine br. 94/14, 85/15, 41/16
10. Zakon o kreditnim institucijama, Narodne novine br. 159/13, 19/15, 102/15, 15/18, 70/19, 47/20, 146/20, 151/22
11. Zakon o leasingu, Narodne novine br. 141/13
12. Zakon o obveznim odnosima, Narodne novine br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22, 155/23
13. Zakon o osiguranju, Narodne novine br. 30/15, 112/18, 63/20, 133/20, 151/22
14. Zakonom o računovodstvu, Narodne novine br. 85/24
15. Zakon o radu, Narodne novine br. 93/14, 127/17, 98/19, 151/22, 46/23, 64/23
16. Zakon o sudskom registru, Narodne novine br. 1/95, 57/96, 1/98, 30/99, 45/99, 54/05, 40/07, 91/10, 90/11, 148/13, 93/14, 110/15, 40/19, 34/22, 123/23
17. Zakon o trgovačkim društvima, Narodne novine br. 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, 18/23, 130/23
18. Zakon o tržištu kapitala, Narodne novine br. 65/18, 17/20, 83/21, 151/22